

Arbocatalogus komt in een nieuwe fase

Hoe creëer je impact bij de medewerkers?

Sinds 2007 is het voor branches en sectoren mogelijk een arbocatalogus te maken. Inmiddels zijn er ruim 130 catalogi. Negen roergangers op arbogebied maakten samen de balans op. Zij zijn samen verantwoordelijk voor ongeveer dertig arbocatalogi, die betrekking hebben op twee miljoen werknemers. Een verhaal over de ervaringen, knelpunten en verwachtingen.

Joanne Kloosterboer en Pepijn Nicolas

‘Wat heeft drie jaar arbocatalogus nou opgeleverd’, is de eerste prangende vaag. Het blijft even stil, naar later blijkt omdat er nogal wat te vertellen valt. Per saldo zijn de ‘captains’ positief. De arbocatalogus heeft geholpen om in branches de aandacht voor het thema vast te houden of op te wekken. Dat is belangrijk, zeker omdat het verbeteren van arbeidsomstandigheden in een hele branche een kwestie van lange adem is. De subsidie voor de maakkosten heeft zeker geholpen om branches te interesseren

en stimuleren in het maken van een arbocatalogus.

Focus

Van de mogelijkheid om maatwerk te bieden is gretig gebruik gemaakt. De meeste catalogi focussen bijvoorbeeld alleen op die risico’s die voor de branche het meest van belang zijn. Het maatwerk blijkt ook uit de verschillen tussen de catalogi. Die van de gemeenten richt zich bijvoorbeeld vooral op de arboprofessionals in deze organisaties. Renz Davits van het A+O fonds Gemeenten:

‘Zij kunnen zelf goed het arbobeleid in hun organisatie inrichten.’ In andere branches richt de catalogus zich juist direct tot het management of de medewerkers op de werkvloer, met instrumenten waar iedereen zelf mee aan de slag kan.

Tenslotte herkent iedereen dat het maken van een arbocatalogus leidt tot een waardevol leerproces, vooral over de vraag hoe je vanaf brancheniveau gezonde arbeidsomstandigheden in bedrijven en organisaties kunt beïnvloeden. Wat bied je dan? Hoe zorg je dat je aanbod echt wordt gebruikt? Math Creemers verwoordt het treffend: ‘Met een arbocatalogus die ergens in een website hangt zijn de agrarische en groene sectoren er nog niet’. Ron Vonk van Gezond Transport vult aan: ‘Ook voor onze sector met zoveel kleinere bedrijven is een belangrijk issue: hoe realiseren we een impuls op de werkvloer?’ Interessant is dat iedereen zicht heeft op succesfactoren, maar ook erkent dat dé antwoorden op dit vlak nog niet bestaan. De vraag hoe je de catalogus zo implementeert dat die

Praktisch

‘Onze verbetercoaches in de metaal spreken de taal van de werkgever en bedenken samen oplossingen voor de bedrijven’, zegt Jos van de Werken. Als die oplossingen helpen dan ontstaat vanzelf de overtuiging en houding waarbij aandacht voor arbeid en gezondheid gewoon hoort bij de bedrijfsvoering. ‘Het is dan een feestje tussen werkgever en werknemer met als resultaat dat de medewerker met plezier aan de slag blijft.’ Math Creemers herkent deze ervaring. ‘Onze adviseurs sluiten aan bij wat in het bedrijf leeft. Samen met de ondernemer zoeken ze praktische oplossingen. Het feit dat je in gesprek bent is bijna belangrijker dan de oplossingen die er uit voortvloeien.’

ArboCatalogus

De arbocatalogus is geen wettelijke verplichting, het wordt wel gezien als een oplossingenboek voor arbo-zaken. Arbo-Magazine besteedt dit jaar in elk nummer uitgebreid aandacht aan de arbocatalogus

Denk met ons mee

De Goede Praktijk zal in de komende edities van Arbo Magazine een reeks artikelen publiceren over de implementatie van arbo in organisaties en branches. We gaan onderzoeken hoe inzichten uit het verandermanagement kunnen worden toegepast op de arbo-praktijk. Wilt u meedenken of een casus inbrengen? Stuur een mail naar: info@degoedepraktijk.nl

werkelijk leidt tot gebruik blijft de echte uitdaging. Zo verschuift de discussie vanzelf naar enige kanttekeningen en vraagstukken.

Implementatie

Hoe verhoudt de catalogus zich tot een risico-inventarisatie en -evaluatie, wat is de verhouding tot de Arbeidsinspectie, hoe zit het met zzp-ers en met zware beroepen? Het zijn vragen die enkele captains zich stellen rondom hun catalogus. Maar de hamvraag voor allen is de implementatie. 'Beleidsmatig en qua rapporten zit het allemaal wel goed, maar qua uitvoering hebben we binnen de provincies vanaf het begin heel nadrukkelijk gekeken naar acties op dat vlak', zegt Peter Smits. Johan Suiker van ORSIMA vult aan: 'Dat het van papier echt wordt, daar ligt de uitdaging'.

Het is nog te vroeg om echt zicht te hebben op het gebruik van de catalogus. 'Onderzoek toont aan dat het acht tot tien jaar duurt voordat dit soort processen echt in de branche zijn geland', zegt Jan Warning. Francis Minnema geeft aan dat in de uitzendbranche de evaluatie van de catalogus de volgende stap is die wordt uitgewerkt.

Succesfactor

Iedereen is het er over eens dat de oplossingen in de catalogus heel goed moeten

passen bij het perspectief van degene die de catalogus gebruikt. Het is daarom goed om gebruikers te betrekken bij het maken van de catalogus. Dat staat soms op gespannen voet met de wens om snel en efficiënt een catalogus te maken. Door snel met deskundigen of via leentjebuur uit andere sectoren een catalogus te maken loop je het risico onvoldoende aan te sluiten bij de behoeften van (de medewerkers uit) de bedrijven in de branche.

Verder blijkt dat persoonlijk contact een succesfactor is. Enkele captains geven aan te werken met rondreizende adviseurs, verbetercoaches of ambassadeurs die face-to-face uitleg geven over de catalogus aan de organisaties in de branche. Ook organiseren ze bijeenkomsten. 'Veel tientallen zelfs. Want praten werkt', zegt Arnoud Koedijk. Warning vervolgt: 'We organiseren in de bouw een grote dag met bobo's. Belangrijk is dat iedereen daar is'.

Impact

We verkennen met de captains wat er op het vlak van implementatie verder nog mogelijk zou kunnen zijn. Het is interessant om te zien dat er wordt gesproken over het landen van de arbocatalogus in de verschillende branches. De catalogus komt blijkbaar van boven naar beneden. Maar is het werkelijk zo dat een arbocatalogus topdown wordt opgelegd? Werkt een arbocatalogus wel als deze van bovenaf wordt gemaakt? Daarnaast is het zo dat er impliciet altijd met een cognitief model wordt gewerkt: instrumenten en voorlichting worden aangeboden met de verwachting dat dit leidt tot andere overtuigingen en ander gedrag. Ook daarvan is het de vraag of het wel altijd zo werkt. Het zou interessant zijn om daar eens

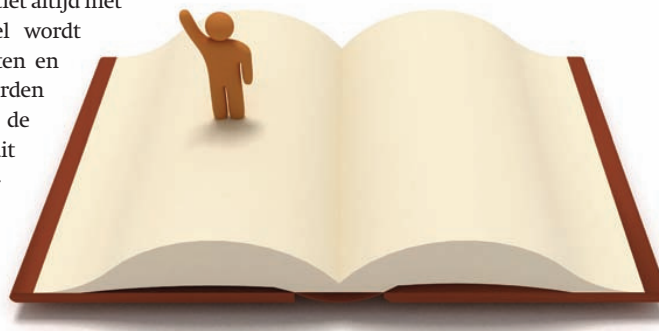
mee te experimenteren en na te gaan wat ervaring uit gedragsbeïnvloeding ons kan bieden.

Toekomst

Impact en implementatie staan volgens de roergangers de komende jaren hoog op de agenda. Zij zien daarbij een noodzakelijke ontwikkeling dat arbo steeds meer integraal onderdeel van bedrijfsprocessen wordt. Wellicht spreken we dan zelfs niet meer van de toch al niet populaire term arbo.

Mede door de vraag om langer te werken zullen inzetbaarheid en gezond werken een issue zijn. Daarbij zullen verantwoordelijkheden, zowel van de werkgever als van de werknemer een belangrijke rol spelen. Voor beiden geldt dat het belang om gezond te kunnen werken de komende jaren toe zal nemen. De arbocatalogus wordt gezien als één van de instrumenten die daaraan een bijdrage kan leveren. Als deze tenminste zo geïmplementeerd wordt dat hij in de praktijk echt gebruikt wordt. ◀

Joanne Kloosterboer is adviseur en partner in DEXIS Arbeid. Pepijn Nicolas is veranderkundige en directeur van Spinner. Beiden zijn intensief betrokken bij de totstandkoming en implementatie van diverse arbocatalogi. Zij maken deel uit van het netwerk van De Goede Praktijk, dat is gespecialiseerd in dienstverlening rondom arbocatalogi. www.degoedepraktijk.nl

Met de oplossingen in de arbocatalogus op weg naar gedragsverandering